

РЕЦЕНЗІЯ

завідувача кафедри менеджменту ім. проф. Й. С. Завадського
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидата економічних наук, професора **БАЛАНОВСЬКОЇ Тетяни Іванівни**
на дисертацію **Лі Чуанці** на тему:

**«Організаційно-педагогічні умови діяльності закладів професійної освіти
на основі бізнес-партнерства»,**

подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність теми дисертації зумовлена необхідністю модернізації системи професійної освіти відповідно до сучасних вимог ринку праці, потреб національної економіки та пріоритетів державної освітньої політики, що актуалізує пошук ефективних механізмів взаємодії закладів професійної освіти з бізнесом. В умовах соціально-економічних і технологічних трансформацій, динамічного розвитку виробництва та зростання вимог роботодавців до рівня професійної компетентності фахівців особливого значення набуває створення організаційно-педагогічних умов, які забезпечують ефективне бізнес-партнерство між закладами професійної освіти та суб'єктами господарювання. Таке партнерство є важливою передумовою підвищення якості професійної підготовки, посилення її практичної спрямованості, узгодження змісту освіти з актуальними потребами ринку праці та підготовки конкурентоспроможних кваліфікованих фахівців.

Досліджувана проблема набуває особливої актуальності в умовах запровадження компетентнісного підходу, розвитку дуальної форми здобуття освіти, розширення автономії закладів професійної (професійно-технічної) освіти та посилення ролі соціального партнерства у формуванні людського капіталу. За цих умов ефективна взаємодія закладів професійної освіти з бізнесом розглядається як стратегічний чинник підвищення якості підготовки, забезпечення її відповідності сучасним потребам ринку праці, оновлення змісту й технологій навчання, а також формування конкурентоспроможних, мобільних і професійно компетентних фахівців, здатних до успішної професійної діяльності в умовах динамічних соціально-економічних змін.

Доцільність дослідження визначається необхідністю наукового обґрунтування та впровадження організаційно-педагогічних умов розвитку бізнес-партнерства в закладах професійної освіти, спрямованих на підвищення якості підготовки здобувачів освіти, удосконалення змісту й організації освітнього процесу, поглиблення співпраці з роботодавцями та посилення практичної спрямованості навчання.

У контексті зазначеного тема дисертації Лі Чуанці є актуальною, своєчасною та повною мірою відповідає сучасним потребам розвитку педагогічної науки й освітньої практики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз змісту дисертації та наукових публікацій Лі Чуанці дає підстави констатувати достатній рівень обґрунтованості й достовірності отриманих результатів дослідження. Дисертація виконана із застосуванням системного, компетентнісного, синергетичного та проєктно-орієнтованого підходів, що забезпечило комплексний аналіз досліджуваної проблеми. Усі наукові положення, висновки та рекомендації узгоджені з метою і завданнями роботи та підтверджуються адекватністю і комплексністю використаних методів дослідження.

Використання теоретичних методів, серед яких аналіз, синтез, узагальнення й систематизація наукових джерел, порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду, моделювання організаційно-педагогічних систем і теоретичне узагальнення результатів, дозволило обґрунтувати концептуальні засади розвитку професійної освіти та модель діяльності закладів на основі бізнес-партнерства. Емпіричну базу дослідження становили педагогічне спостереження, анкетування, інтерв'ювання учасників освітнього процесу, аналіз результатів навчальної діяльності та педагогічний експеримент, що забезпечило отримання об'єктивних даних щодо ефективності взаємодії закладів освіти з підприємствами

та перевірку результативності запропонованої моделі. Статистичне опрацювання результатів здійснювалося із застосуванням методів математичної статистики, зокрема критерію χ^2 Пірсона та непараметричного критерію Краскела-Уолліса, що забезпечило перевірку статистичної значущості результатів і підтвердило їхню наукову достовірність.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці моделі діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства та визначених організаційно-педагогічних умов її реалізації.

Структура дисертації є логічно виваженою, цілісною та відповідає меті, завданням, об'єкту й предмету дослідження. Послідовність викладу матеріалу забезпечує системне розкриття проблеми організаційно-педагогічних умов діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства, створює належні передумови для досягнення поставленої мети та підтверджує внутрішню узгодженість усіх складових дослідження. Зміст розділів взаємопов'язаний і відображає логіку переходу від теоретичного осмислення проблеми до обґрунтування, розроблення та експериментальної перевірки запропонованих наукових положень. Теоретичні узагальнення органічно поєднуються з результатами емпіричного дослідження, а висновки є послідовними, аргументованими та логічно впливають із проведеного аналізу й результатів педагогічного експерименту.

Структура дисертації відповідає чинним вимогам до наукових досліджень такого рівня, а її зміст засвідчує належний рівень наукової культури здобувача та цілісність авторської концепції дослідження.

Позитивне враження справляє список використаних у дисертації джерел, що свідчить про системне й глибоке осмислення досліджуваної проблеми та високий рівень наукової підготовки автора.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та окреслено практичне значення одержаних результатів, надано відомості щодо їх упровадження та апробації, кількості публікацій здобувача, у яких відображено основні положення дисертації.

У першому розділі послідовно розкрито нормативно-правові засади діяльності закладів професійної освіти в умовах розвитку бізнес-партнерства, подано ґрунтовну характеристику його сутності та особливостей, здійснено аналіз сучасного стану впровадження партнерських моделей взаємодії, визначено ключові принципи їх реалізації. Також обґрунтовано особливості впровадження зарубіжного досвіду організації бізнес-партнерства у сфері професійної освіти, представлено авторську модель організаційно-педагогічних умов забезпечення ефективної взаємодії закладів професійної освіти з роботодавцями.

Другий розділ дисертації суттєво поглиблює теоретичні положення дослідження та надає йому виразної практичної спрямованості. У ньому обґрунтовано організаційно-педагогічні умови ефективного впровадження бізнес-партнерства в діяльність закладів професійної освіти, зокрема створення проєктно-орієнтованого освітнього середовища, інтеграцію бізнес-партнерів в освітній процес, використання цифрових платформ співпраці між закладами професійної освіти та підприємствами, формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку здобувачів освіти, а також розвиток системи партнерської взаємодії між закладами професійної освіти та підприємствами. Значним науковим внеском є розроблення структурно-функціональної моделі діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства, яка логічно узагальнює запропоновані підходи та відображає механізми їх реалізації. У розділі також представлено методичне забезпечення впровадження організаційно-педагогічних умов, розроблено діагностичний інструментарій оцінювання ефективності бізнес-партнерства в закладах професійної освіти, здійснено узагальнення зарубіжного досвіду бізнес-партнерства з обґрунтуванням можливостей його адаптації в Україні.

Третій розділ має чітко виражений прикладний характер і логічно завершує дослідження, забезпечуючи емпіричне підтвердження його основних теоретичних положень. Особливість третього розділу полягає в його виразно експериментальному характері

та комплексному поєднанні педагогічного, цифрового й організаційно-управлінського підходів до перевірки ефективності розробленої моделі діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства. У ньому системно реалізовано педагогічний експеримент у реальних умовах функціонування закладів професійної освіти з одночасним залученням бізнес-партнерів як активних учасників освітнього процесу.

Новизна розділу полягає у поєднанні класичного педагогічного експерименту з цифровими інструментами взаємодії (платформа Che-Innova та маркетплейс талантів), що дозволило моделювати реальне корпоративно-освітнє середовище та забезпечити високий рівень автентичності отриманих результатів. Оригінальним є використання багаторівневої системи оцінювання ефективності моделі, яка поєднує кількісні (тести, шкали, статистичні методи), якісні (контент-аналіз, grounded theory) та прикладні індикатори (результати працевлаштування, рівень залученості, синергійний ефект партнерства), що забезпечує валідність і комплексність висновків.

Третій розділ має інтегративний характер і демонструє практичну реалізацію авторської моделі діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства, її експериментальну перевірку та доведення ефективності запропонованих підходів в умовах реальної взаємодії закладів професійної освіти з бізнес-середовищем.

Висновки дисертації викладено в логічній послідовності, вони повною мірою відповідають поставленій меті й завданням дослідження, узагальнюють отримані результати та засвідчують їх внутрішню узгодженість і наукову обґрунтованість.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що: вперше теоретично обґрунтовано та систематизовано організаційно-педагогічні умови діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес партнерства з урахуванням сучасних соціально-економічних умов України, розробленні та науковому обґрунтуванні структурно-функціональної моделі діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства; удосконалено підходи до організації взаємодії закладів професійної освіти з бізнес-структурами в контексті забезпечення якості професійної підготовки здобувачів освіти; набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо бізнес-партнерства в системі професійної освіти, теоретичні підходи до визначення ролі співпраці закладів професійної освіти з бізнесом у модернізації освітнього процесу.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості їх використання для вдосконалення діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства. Основні положення дисертаційного дослідження доведені до рівня конкретних розробок і рекомендацій, які впроваджені закладами професійної освіти з метою вдосконалення освітнього процесу, підвищення якості професійної підготовки здобувачів освіти та розвитку ефективної моделі взаємодії закладу професійної освіти із суб'єктами бізнес-середовища, що підтверджено відповідними довідками. Результати дослідження можуть бути використані під час розроблення та оновлення освітніх програм, модернізації навчальних дисциплін, зокрема пов'язаних із розвитком бізнес-партнерства, а також організації виробничої практики здобувачів освіти.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, захищених за темою дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження повною мірою викладено в 10 наукових працях, з яких стаття в науковому виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science, 4 статті в наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 5 тез наукових доповідей.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, у якій викладено обґрунтовані висновки і рекомендації, представлені автором для публічного захисту. Використання ідей і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування, що свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, можна відзначити такі зауваження і побажання:

1. Потребує уточнення поняття «бізнес-партнерство». Воно не є усталеним у педагогічній науці й може трактуватися неоднозначно. Доцільно використовувати більш поширені поняття «партнерство закладів професійної освіти з роботодавцями», «соціальне партнерство» або чітко визначити зміст терміну «бізнес-партнерство» в понятійно-категоріальному апараті дослідження.

2. Не визначено очікуваний результат створення організаційно-педагогічних умов. Доцільно конкретизувати, що саме вони забезпечують: розвиток партнерської взаємодії, підвищення якості професійної підготовки, ефективність функціонування закладів освіти, формування професійних компетентностей тощо.

3. Заслужують на увагу розроблені автором організаційно-педагогічні умови діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства. Водночас практичну цінність дослідження посилило б подання більш детальних методичних рекомендацій щодо їх упровадження в закладах професійної освіти різних типів і форм власності.

4. У дисертації переконливо обґрунтовано ефективність запропонованих організаційно-педагогічних умов. Водночас перспективним напрямом подальших наукових пошуків могло б стати дослідження механізмів забезпечення сталості та довготривалого розвитку бізнес-партнерства в умовах цифрової трансформації професійної освіти та динамічних змін ринку праці.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження.

Загальний висновок. Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання. Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих наукових працях повністю відповідають вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор Лі Чуанці заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011«Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Рецензент завідувач кафедри менеджменту ім. проф. Й. С. Завадського Національного університету біоресурсів і природокористування України кандидат економічних наук, професор **Тетяна БАЛАНОВСЬКА**